

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

مباحث جاری در حسابداری
مدرس: حمیده رشیدی فیروزآبادی
مقطع: کارشناسی حسابداری مالی ترم ۴
جلسه: ۲

حسابداری پیمانکاری

پیمانکاران معمولاً از حسابداری پیمانکاری استفاده می کنند.

پیمان اعم از کوچک و بزرگ، یک توافق دوجانبه است که به موجب آن پیمانکار می تواند عملیاتی را تعهد و اجرا نماید. مانند ساختن پل، ساختمان، کشتی، جاده سازی یا ریل گذاری راه آهن.

پیمان های بزرگ نیاز به مدت و زمان طولانی برای تکمیل دارند.

تعریف واژه ها

- کارفرما: اشخاص حقیقی و یا حقوقی که عملیاتی را برای اجرا و ساخت و ساز به اشخاص دیگری واگذار می نمایند.
- پیمانکار: اشخاص حقیقی و یا حقوقی که عملیاتی را اجرا می نماید و طرف دیگر قرارداد می باشد.
- قرارداد: توافق بین پیمانکار و کارفرما برای تکمیل و یا ساخت و ساز یک عملیات را قرارداد می نامند.

- **مبلغ قرارداد:** رقم توافق شده ای است که کارفرما متعهد می گردد آن را در پایان مدت و یا در مقاطع معین پرداخت نماید.

- **قرارداد دست دوم:** بعضی اوقات پیمانکار دست اول (اصلی) یک بخشی از کار را به پیمانکار دست دوم واگذار می نماید و برای انجام عملیاتی مانند رنگ کاری، سنگ ریزی کف و ... با او قرارداد منعقد می نماید. در این صورت این قرارداد را دست دوم می نامند.

- **کار گواهی شده:** پیمانکار بر اساس درصد پیشرفت کار در مقاطع مختلف، اقدام به تهیه و ارسال صورت وضعیت برای کارفرما می نماید. این صورت وضعیت ها باید به تایید دستگاه نظارت و یا ناظر مقیم که از سوی کارفرما تعیین می شود، برسد. مبلغ کار انجام شده توسط پیمانکار که به تایید دستگاه نظارت برسد «کار گواهی شده» می نامند.

- **کار گواهی نشده:** اگر پیشرفت عملیات نامطلوب باشد و به مرحله ی مورد انتظار نیز نرسد، اگر چه فعالیت تکمیل و انجام شده است، لکن به علت نداشتن کیفیت تایید نخواهد شد. لذا در اصطلاح آن را «کار گواهی نشده» می نامند.

- **قراردادهای امانی** : در این موارد پیمانکار بهای تمام شده واقعی را که حاشیه سود به آن اضافه شده باشد قبول می نماید. این سود می تواند به شکل رقم ثابت و یا درصدی نسبت به بهای تمام شده باشد. در این قراردادها کارفرما با هزینه های انجام شده، پیمانکار را مورد بررسی قرار می دهد زیرا نسبت به آن حق مالکیت دارد.

- **قرارداد مقطوع** : در این قراردادها، پیمانکار در مورد مبلغ مقطوع کلی و یا مبلغ معینی برای هر واحد کار با کارفرما توافق می نماید، لکن در متن قرارداد ماده ای برای جبران خسارت از نظر تطبیق دادن تغییرات قیمت در مواد و دستمزد که در بازار دچار نوسانات شده است منظور می نمایند.

- **شاخص** : شاخص عددی است که متوسط قیمت هر دوره را نسبت به یک دوره معین که دوره پایه نامیده می شود به درصد نشان می دهد.

- **شاخص کلی** : شاخص کلی، عددی است که متوسط قیمت آحاد بها برای کل اقلام فهرست های بهای پایه در هر دوره را نسبت به دوره ی پایه آنها به درصد نشان می دهد.

- **شاخص سه ماهه** : شاخص سه ماهه، عبارت است از شاخص های کلی، رشته ای و گروهی در هر یک از دوره های سه ماهه منتهی به پایان ماه های خرداد، آذر و اسفند ماه هر سال است. شاخص های یاد شده، توسط سازمان برنامه و بودجه اعلام می شود.

- **شاخص مبنای پیمان** : شاخص مبنای پیمان برای پیمان هایی که با استفاده از فهرست های پایه منعقد می شوند، بر حسب روش پیش بینی شده در پیمان مربوط، مطابق یکی از سه روش زیر می باشد:

الف) شاخص مبنای پیمان، دوره ی سه ماهه ای است که فهرست بهای مربوط به پیمان بر اساس قیمت آن دوره محاسبه شده است.

ب) شاخص مبنای پیمان، دوره ی سه ماهه ای است که پیشنهاد قیمت پیمانکار طی آن دوره تسلیم شده است. در این نوع پیمان ها در صورتی که ارجاع کار به روش ترک تشریفات مناقصه باشد، شاخص دوره ی سه ماهه ای که پیشنهاد نهایی پیمانکار در آن دوره به صورت کتبی تسلیم کارفرما شده باشد، شاخص مبنای پیمان خواهد بود.

ج) شاخص مبنای پیمان برای پیمان هایی که بدون استفاده از فهرست های پایه منعقد می شوند، شاخص دوره سه ماهه ای است که پیشنهاد قیمت پیمانکار طی آن دوره تسلیم شده باشد.

- **ضریب تعدیل** : ضریب تعدیل برابر است با حاصل نسبت شاخص دوره انجام کار به شاخص مبنای پیمان منهای عدد یک. نتیجه در ۹۵٪ ضرب می شود، یعنی:

$$۹۵\% * ((۱ - (\text{شاخص مبنای کار} | \text{شاخص دوره انجام کار})) = \text{ضریب تعدیل}$$

- **شاخص گروهی** : شاخص گروهی عددی است که متوسط قیمت آحاد بها برای کل اقلام هر یک از فصول فهرست های پایه در هر دوره را نسبت به دوره ی پایه همان فهرست بها به درصد نشان می دهد.

- **شاخص رشته ای** : شاخص رشته ای عددی است که متوسط قیمت آحاد بها برای کل اقلام هر یک از فهرست های پایه در هر دوره را، نسبت به دوره ی پایه همان فهرست بها، به درصد نشان می دهد.

- **دستگاه نظارت** : دستگاه نظارت عبارت است از اشخاص حقیقی یا حقوقی که کارفرما به منظور اجرای پیمان تعیین و کتبا به پیمانکار معرفی می نماید.

- **ناظر مقیم** : ناظر مقیم کسی است که از طرف کارفرما یا دستگاه برای نظارت مستقیم در اجرای عملیات کارگاه تعیین و کتبا به پیمانکار معرفی می شود و اصولاً مقیم کارگاه خواهد بود.

- **کارگاه** : مراد از کارگاه و محل کار کلیه ی اراضی و محل هایی است که عملیات موضوع پیمان در آنها اجرا می گردد.

- **طرح** : مجموعه عملیات منظم و خدمات مشخصی را که طی مدت معین برای نیل به هدف های برنامه های میان مدت عمرانی و یا تحصیل دارایی های ثابت عمومی انجام پذیرد، طرح می گویند.

• انواع طرح :

بند ۱۰ ماده یک قانون برنامه و بودجه کشور، طرح عمرانی را چنین تعریف نموده است:

✓ طرح عمرانی : منظور از طرح عمرانی مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که بر اساس مطالعات توجیهی فنی و اقتصادی یا اجتماعی که توسط دستگاه اجرایی طی مدت معین و با اعتبار معین انجام می شود.

طرح عمرانی به سه نوع انتفاعی، غیر انتفاعی و مطالعاتی تقسیم می گردد.

الف) طرح عمرانی انتفاعی : منظور طرحی است که در مدت معقولی پس از شروع به بهره برداری، علاوه بر تامین هزینه های جاری و استهلاک سرمایه، سود متناسبی به تبعیت از سیاست دولت را نیز عاید نماید.

ب) طرح عمرانی غیرانتفاعی : منظور طرحی است که برای انجام برنامه های رفاه اجتماعی و عملیات زیربنایی و یا احداث ساختمان و تاسیسات جهت تسهیل کلیه وظایف دولت اجرا می گردد و هدف اصلی آن حصول درآمد نیست.

ج) طرح مطالعاتی : منظور طرحی است که براساس قرارداد بین سازمان و سایر دستگاه های اجرایی با موسسات علمی و یا مطالعاتی متخصص برای بررسی خاصی اجرا می گردد.

مراحل اجرای طرح :

مرحله اول : مطالعات مقدماتی طرح

مرحله دوم : ارجاع کار به پیمانکار

مرحله سوم : انعقاد قرارداد

مرحله چهارم : اجرای کار

مرحله پنجم: خاتمه کار

مرحله اول : مطالعات مقدماتی طرح

قبل از انجام و اجرای طرح ها می بایست مطالعات مقدماتی درباره آن طرح انجام شود. این مطالعات در زمینه های مختلف و تاثیراتی که آن طرح از لحاظ فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی بر روی منطقه خواهد گذاشت مورد رسیدگی و بررسی قرار گیرد.

در این تحقیقات و بررسی ها، هدف طرح، امکانات و مقدرات و محدودیت ها، نیروی انسانی موجود، زمان اجرا، محاسبات اقتصادی، تجهیزات، میزان اعتبار مورد نیاز، مطالعات توجیهی فنی و اقتصادی، آزمایش های مکانیک خاک، نقشه برداری، مخارج دوره طرح، طرح زمان بندی آن و به طور کلی بازده سرمایه گذاری را با کمک مهندسین مشاور انجام خواهد گرفت.

مهندسین مشاور پس از مطالعات لازم، مشخصات کلی را تعیین و نسبت به تهیه نقشه کلی و جزیی آن اقدام نموده و میزان هزینه های لازم جهت اجرای آن را برآورد می نمایند.

خدایا چنان کن سرانجام کار
نو خشنود باشی و ما رستگار

التماس دعا